

Θεωρία Οικονομικής Πολιτικής

Διάλεξη 4: Ζητήματα Οικονομικής Πολιτικής I

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Διδάσκων: Γιώργος Μαυρόπουλος

Οκτώβριος 11, 2024

Περιορισμοί στην εφαρμογή της Οικονομικής Πολιτικής

- Υπάρχουν κάποιοι βασικοί περιορισμοί Οικονομικής Πολιτικής:
 - 1 Γνώσης.
 - 2 Αντιπροσώπευσης.
 - 3 Εμπιστοσύνης.
 - 4 Πληροφοριών.
 - 5 Καλών προθέσεων.

Περιορισμοί Γνώσης

- Οι παράμετροι των υποδειγμάτων που χρησιμοποιούνται ενέχουν **αβεβαιότητα**.
- Οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σπάνια λαμβάνουν υπόψη τους την πλήρη κατανομή των κινδύνων.
- Η **κατανομή των κινδύνων** που αντιμετωπίζει μια οικονομία **σπάνια είναι γνωστή**, και σε ορισμένες περιπτώσεις δεν μπορεί καθόλου να ποσοτικοποιηθεί.

Περιορισμοί Γνώσης - Αβεβαιότητα

- Έστω μια οικονομία:

$$Y_t = H(X, Y_{t-1}, Y_{t-2}, \dots, \theta, \epsilon_t)$$

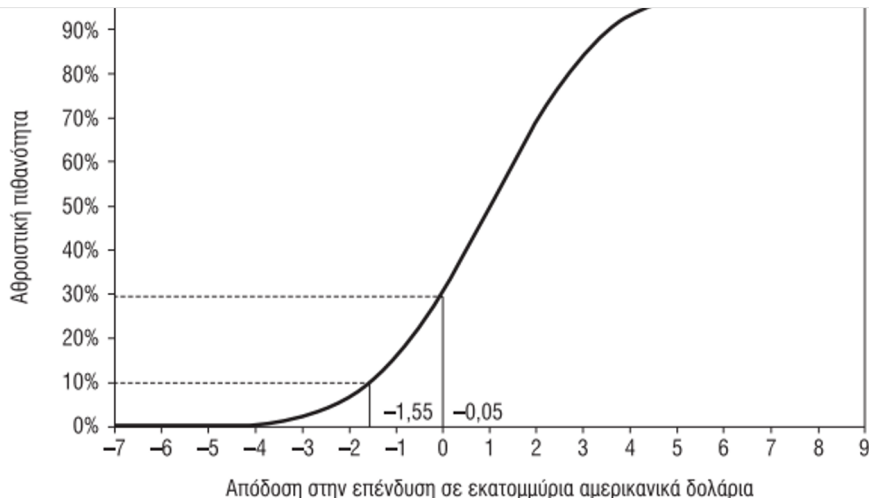
- όπου X και Y , είναι πολυδιάστατα διανύσματα που συνοψίζουν την κρατική δράση, την κατάσταση της οικονομίας,
- και θ είναι η ελαστικότητα της κατανάλωσης ως προς το εισόδημα.
- Το θ δεν είναι άμεσα παρατηρήσιμο και συνεπώς αποτελεί πηγή αβεβαιότητας, διότι:
 - 1 Μορφή υποδείγματος.
 - 2 Διαθεσιμότητα των δεδομένων - αποτέλεσμα στο $\hat{\theta}$ (π.χ., κεϋνσιανός πολλαπλασιαστής).

Περιορισμοί Γνώσης - Διαχείριση Κινδύνου

- Σε πολλές περιπτώσεις, οι **ιδιωτικές επιχειρήσεις** ακολουθούν επίσημες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που λαμβάνουν υπόψη τους την **κατανομή των κινδύνων**.
- Ένα αποτελεσματικό και ευρέως χρησιμοποιούμενο μέτρο της πιθανής απώλειας είναι το **Κόστος Κινδύνου**, το οποίο μετρά τις πιθανές απώλειες για ένα δεδομένο επίπεδο εμπιστοσύνης.
- Η ίδια μέθοδος χρησιμοποιείται σε κεφαλαιακές αγορές για να αξιολογηθεί η μέγιστη απώλεια αξίας ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Περιορισμοί Γνώσης - Διαχείριση Κινδύνου

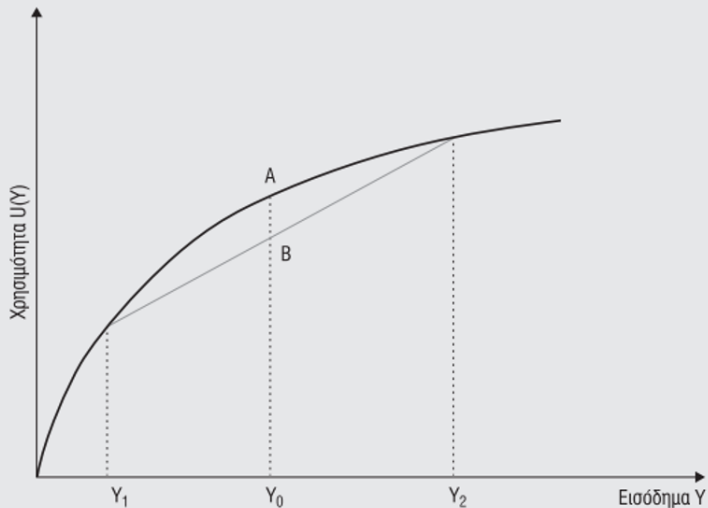
- Κόστος σε συνθήκες κινδύνου.

Περιορισμοί Γνώσης - Διαχείριση Κινδύνου

- Οι οικονομολόγοι γενικά υποθέτουν, ότι οι φορείς γνωρίζουν την πιθανότητα των διάφορων φυσικών καταστάσεων και μεγιστοποιούν την **αναμενόμενη χρησιμότητα**, δηλαδή την αναμενόμενη αξία της μελλοντικής τους χρησιμότητας.
- Σε αυτό το πλαίσιο, η ιδέα που χρησιμοποιείται για τη υποδειγματοποίηση των συμπεριφορών έναντι στον κίνδυνο είναι η **αποστροφή κινδύνου**.

Περιορισμοί Γνώσης - Διαχείριση Κινδύνου

ΣΧΗΜΑ Β2.2.1

Περιορισμοί Γνώσης - Ακραίοι Κίνδυνοι

- Τα περισσότερα οικονομικά υποδείγματα βασίζονται στην υπόθεση ότι **οι διαταραχές ακολουθούν κανονική κατανομή**, δηλαδή ότι η κατανομή τους έχει το γνωστό σχήμα «καμπάννας», με μια δεδομένη μέση τιμή και τυπικό σφάλμα.
- Μια κατανομή παρουσιάζει **μεγάλες ουρές** ή είναι λεπτόκυρτη αν η κύρτωσή της k είναι μεγαλύτερη από την κύρτωση της κανονικής κατανομής.
- Τα **σπάνια γεγονότα** είναι ακόμη πιο σημαντικά όταν υπάρχουν **μη γραμμικοί μηχανισμοί** στην οικονομία.
- **Διάκριση μεταξύ κινδύνου και αβεβαιότητας** (Frank Knight, 1921).
- Σε καθεστώς αβεβαιότητας, τα παραδοσιακά οικονομικά υποδείγματα μειονεκτούν καθώς βασίζονται στην αναμενόμενη χρησιμότητα.

Περιορισμοί Γνώσης - Η αξία της αναμονής

- Η χρονική στιγμή της απόφασης.
- Αναστρέψιμες και Μη-αναστρέψιμες αποφάσεις.
Π.χ., η απόφαση για αναβολή μιας επένδυσης είναι αναστρέψιμη, όχι όμως η ίδια η επένδυση.
- Συμμετοχή σε νομισματική ένωση.
- Ιδιαίτερα σημαντική προσέγγιση σε περίπτωση παρεμβάσεων στο περιβάλλον (κατασκευή υποδομών).
- Μη ανάληψη δράσεων (κλιματική αλλαγή): η αδράνεια αυξάνει το κόστος μελλοντικά.

Περιορισμοί Γνώσης - Η αξία της αναμονής

- Κάποιος μπορεί να θέλει να καθορίσει μια **προληπτική αρχή** για την οικονομική πολιτική, όσον αφορά τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Υπάρχουν, όμως, διάφορες **δυσκολίες**.
- **Πρώτον**, μπορεί να μην είναι εφικτή η επίτευξη ομοφωνίας για ένα κοινό μέτρο εκτίμησης του κόστους και του οφέλους, όπως αυξημένη κατανάλωση από τη μία πλευρά και περιβαλλοντική ή ανθρώπινη βλάβη από την άλλη.
- **Δεύτερον**, η επιλογή του επιτοκίου βάσει του οποίου τα μελλοντικά κόστη και οφέλη θα πρέπει να προεξοφληθούν εγείρει δύσκολα θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα.

Περιορισμοί Γνώσης - Επιπτώσεις στην Πολιτική

- Η αβεβαιότητα και ο κίνδυνος έχουν ισχυρές δυνητικές επιπτώσεις για την άσκηση πολιτικής.
- Πολλά σφάλματα έχουν συμβεί γιατί οι κυβερνήσεις βασίζονται στην πολιτική τους σε **λανθασμένες εκτιμήσεις παραμέτρων ή δεν λαμβάνουν υπόψη τους** με το σωστό τρόπο τον κίνδυνο και την αβεβαιότητα.
- Οι κεντρικές τράπεζες κυρίως ασχολούνται με την αβεβαιότητα στο πλαίσιο λήψης αποφάσεων σε συνθήκες αβεβαιότητας.

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες

- **Ορθολογικές προσδοκίες:** Αυτό το υπόδειγμα αναπτύχθηκε αρχικά σε ένα άρθρο του John Muth που δημοσιεύτηκε το 1961 στο περιοδικό *Econometrica*.
- Ο αναμενόμενος μελλοντικός πληθωρισμός συνδεόταν με τον πληθωρισμό που είχε παρατηρηθεί κατά τους τελευταίους μήνες ή χρόνια.
- Οι ορθολογικοί φορείς διαμορφώνουν ενημερωμένες προβλέψεις.
- **Επομένως:** η οικονομική πολιτική πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αναμενόμενες αποκρίσεις των φορέων.

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες

Είναι οι προσδοκίες ορθολογικές;

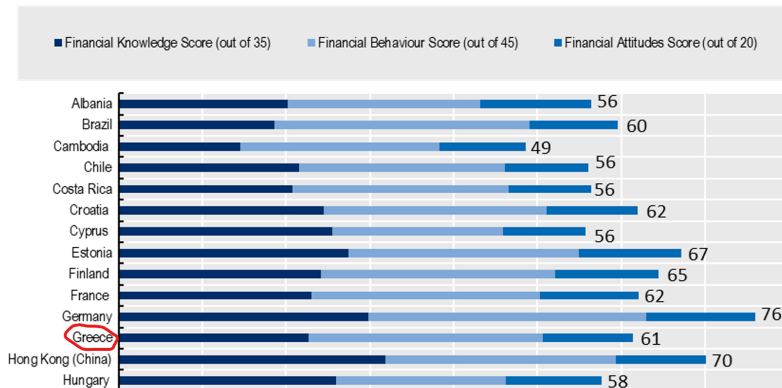
- Η **υπόθεση** ότι ο μέσος οικονομικός φορέας έχει πλήρη επίγνωση της λειτουργίας της οικονομίας και ότι μπορεί να προσδοκά ορθά όλες τις μεταβλητές **είναι ακραία**.
- Η ιδέα ότι τα νοικοκυριά διαθέτουν **επαρκή οικονομική κουλτούρα**, πληροφορίες και υπολογιστικές δεξιότητες για να προσδοκούν τις επιπτώσεις κάθε οικονομικής πολιτικής στην ανεργία, τον πληθωρισμό ή το δημόσιο έλλειμμα είναι μάλλον υπερβολική.
- Ωστόσο, η εναλλακτική υπόθεση ότι τα άτομα δεν χρησιμοποιούν καθόλου τις διαθέσιμες πληροφορίες επίσης δεν είναι λογική.

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες

- Τα άτομα δεν απαιτείται να γνωρίζουν οικονομική θεωρία, φτάνει να δρουν σύμφωνα με τους νόμους της.
Π.χ.: η υποτίμηση του νομίσματος δημιουργεί πληθωρισμό (άγνοια μηχανισμού - γνώση εμπειρικού αποτελέσματος).
- Για ορισμένους άλλους φορείς (π.χ., τράπεζες), η υπόθεση των ορθολογικών προσδοκιών είναι μια φυσική υπόθεση.
- Περίπτωση απόκλισης απο ορθολογικές προσδοκίες.

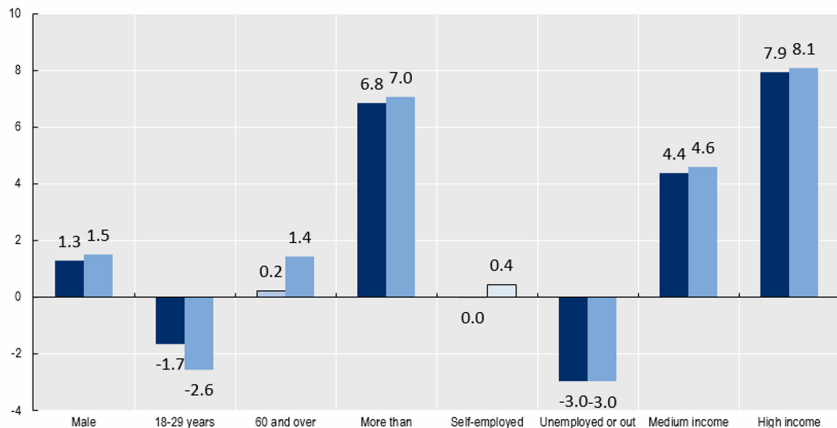
Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες

- Οικονομικός αναλφαβητισμός.

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες

- Οικονομικός αναλφαβητισμός.

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες - Η κριτική του Lucas

- Κάθε υπόδειγμα εκτιμάται στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου καθεστώτος πολιτικής.
- Μεταβολή πολιτικού καθεστώτος.

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες - Η κριτική του Lucas

Ας επιστρέψουμε στη βασική αναπαράσταση της οικονομίας που είδαμε στο Πλαίσιο B2.1:

$$Y_t = H(X_t, \theta, \varepsilon_t) \quad (\text{B2.7.1})$$

όπου Y_t είναι ένα διάνυσμα μεταβλητών που αντιπροσωπεύει την οικονομία στη χρονική στιγμή t , X_t είναι ένα διάνυσμα μεταβλητών πολιτικής και ε_t είναι ένα διάνυσμα τυχαίων διαταραχών. Το υπόδειγμα εκτιμάται βασιζόμενο σε ιστορικές χρονοσειρές. Στη συνέχεια, μια άσκηση αξιολόγησης πολιτικής συνίσταται στην αντικατάσταση της παρατηρούμενης αλληλουχίας πολιτικών ($X_1 \dots X_T$) από μια εναλλακτική. Μια υψηλότερη αλληλουχία κρατικών δαπανών, για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσομοιώσει τις επιπτώσεις μιας δημοσιονομικής επέκτασης.

Στο άρθρο του, ο Lucas (1976) επεσήμανε ότι αυτή η μέθοδος έχει νόημα μόνο αν η συνάρτηση H και το διάνυσμα παραμέτρων θ είναι σταθερά διαχρονικά και δεν εξαρτάται συστηματικά από την αλληλουχία πολιτικής X_t . Ωστόσο, η συμπεριφορά

Περιορισμοί Αντιπροσώπευσης - Ορθολογικές προσδοκίες - Η κριτική του Lucas

- Η κριτική του Lucas επηρέασε σημαντικά την Οικονομική Πολιτική.
- Η οικονομική πολιτική δεν μπορούσε να συνεχίσει να βασίζεται σε μια εξαιρετικά απλοϊκή αναπαράσταση της συμπεριφοράς των οικονομικών φορέων.

Σύνοψη

- Οι περιορισμοί της Οικονομικής Πολιτικής.
- Γνώσης (αβεβαιότητα - διαχείριση κινδύνου - ακραίοι κίνδυνοι - επιλογή αναμονής).
- Αντιπροσώπευσης (ορθολογικές προσδοκίες).
- Η κριτική του Lucas.